

### 990227-3

Tady je zapotřebí přestat vycházet z hesel a floskulí a začít uvažovat nejen sine ira et studio (i to přijde Doležalovi, Mandlerovi a podobným asi dost zatěžko), ale dějinně (tedy nejen historicky), zejména pak dějinně strategicky. A pak teprve se můžeme - a také musíme - tázat po tom, jaké dějinně strategické úvahy vedly samotného Hromádku, abychom mohli náležitě zvážit jak jeho omyly, tak jeho závažné soudy, které pro svou pravdivost dodnes neztratily svou váhu. O kolaboraci v negativně politickém smyslu (slovo samo znamená neutrálně pouze spolupráci) nelze dost mluvit tam, kde jde o nikoli taktické, ale strategické rozhodnutí. Hromádka se po konci války (na Benešovu výzvu) nevrátil hned do obnovené republiky, ale ještě dva roky zůstával v Princetonu (jen o vysokoškolských prázdninách v roce 1945 a 1946 pobýval s celou rodinou ve vlasti, a vrátil se s celou rodinou definitivně teprve v létě 1947). Šlo o důkladně promyšlený návrat: Hromádka byl přesvědčen, že komunisté dosáhnou u nás stejného výsledku, jakého dosáhli už v ostatních středo- a východoevropských zemích, které se nově dostaly do sféry sovětského mocenského vlivu. Sám vzpomínal, že před svým rozhodnutím k definitivnímu návratu právě také o tom mluvil s tehdejším ministrem zahraničí Janem Masarykem (ten komunistické ovládnutí země očekával). Je absurdní předpokládat, že někdo, kdo měl po celou dobu války a ještě další dva roky po ní postavení amerického vysokoškolského učitele, se rozhodne k návratu do země, kde už je prakticky rozhodnuto, jen proto, aby „kolaboroval“. Naproti tomu je jistě každému rozumnému člověku spíše pochopitelné, že Hromádka šel domů do vlasti, aby udělal vše, co bude v jeho silách, aby provedl svou církev, fakultu a určitou část společnosti obtížnou dobou, kdy se „zvedne kal“ ze spodu společnosti a kdy „budou lítat třísky“ při kácení lesa. Toto rozhodnutí nazvat kapitulantským je pouze dokladem velmi omezených jazykových možností autora - anebo zlé vůle.

(Praha, 990227-3.)